

Crèche, werk,
huishouden, relatie
en altijd maar hollen,
vliegen en draven.

IS DIT HEE NOU ?

TEKST MARJOLEIN VAN DER REST. FOTOGRAFIE GETTY IMAGES

De wekker gaat. Ik ga douchen, de kinderen wakker maken, mijzelf aankleden, kinderen uit bed trekken, naar beneden, vaatwasser uitrusten, tafel dekken, overblijfboterhammen smeren, waarschuwen dat kinderen over tien tellen aangekleed aan tafel moeten zitten, onder luide protesten haren kammen, naar boven voor een gymshoel, kinderen met jassen en tassen naar buiten duwen, fietsen uit overvolle schuur halen, terug naar binnen om fietssleutel te zoeken, ontsnapte poes vangen en naar school. Als ik het klaslokaal uitloop, loopt het zweet langs mijn rug.

Als ik tegen negen uur op kantoor achter mijn bureau neerplof, moet ik eerst even bijkomen. Het meeste werk verzet ik voor half negen, lijkt het wel. Een blik op mijn agenda maakt het er niet beter op. Na het werk snel naar huis, eten, kinderen naar bed brengen en sporten.

Ik ben nu al moe.

Als ik om me heen kijk en luister, sta ik hierin niet alleen. De meeste vrouwen die ik ken, hebben het druk, rennen van school naar werk, naar supermarkt, naar huis. Werken drie tot vier dagen en willen naast aandacht aan man en kinderen, af en toe ook nog aandacht aan zichzelf besteden. Dus staan ze op dinsdagavond, met wallen onder hun ogen, te bodypumpen.

"Niet alleen wij doen veel, ook onze kinderen gaan naar clubjes, karate en dansles. En wij maar brengen, halen, wachten"

DRUK, DRUKKER, DRUKST

Iedereen heeft per week 168 uur te besteden. Op het meest abstracte niveau zijn drie typen activiteiten te onderscheiden:

- * verplichtingen (betaald werk, opleiding en zorgtaken) 44,3%
- * persoonlijke verzorging (zoals slapen en eten) 76,2%
- * vrije tijd (alle activiteiten anders dan verplichtingen en vrije tijd) 44,7%

De tijdsdruk concentreert zich bij mensen die met de combinatie van werk en zorg te maken hebben, in de leeftijdsgroep 20-64 jaar, en dan het meest bij tweeverdienende ouders met de zorg voor jonge kinderen.

Er zijn nu meer mensen die werk en zorg moeten zien te combineren.

Bron: www.tijdsbesteding.nl.

VINDEN WE HET STIEKEM GEWOON LEKKER, DIE DRUKTE?

Dommelen ze op donderdagavond boven een glas prosecco weg, terwijl ze naar de huwelijksproblemen van een vriendin luisteren. En... ach, ik word al moe als ik dit schrijf.

Waarom doen wij dit onszelf aan? Altijd maar hollen, vliegen, draven? Is dit het nou?

Vriendin Kirsten Boer (38) is moeder van twee kinderen van 8 en 10 jaar die ze in co-ouderschap met haar ex opvoedt. Ze heeft een drukke baan als secretaresse. "Werken, kinderen ophalen van de opvang en eten maken – dat is zó hectisch. Meestal is het al negen uur voordat ik eindelijk rust heb."

Tassen, gymspullen, kleren van de kinderen, ze legt het 's avonds al klaar. "Als ik dat niet doe, red ik het de volgende dag gewoon niet. Op dinsdag moet ik altijd eerder beginnen, dan staan we om zes uur op en breng ik de kinderen naar de moeder van een klasgenootje. Zij neemt ze mee naar school. Ik race dan naar het station om een vroege trein te halen." Het gaat allemaal net, zegt ze. Maar dan moet er niet nog iets tussenkomen, zoals een avondvierdaagse. "Dan moeten ze om half zes op de verzamelplek zijn, met volle maag. Wie dat verzonnen heeft, houdt duidelijk geen rekening met werkende ouders."

DE DRUK NEEMT TOE

"We hebben het de afgelopen jaren veel drukker gekregen", zegt Jan Latten, hoogleraar demografie aan de UvA en onderzoeker bij het CBS.

"Met name vrouwen. In 1975 werkten ze nog gemiddeld zes uur per week, in dertig jaar is dat gestegen naar zestien uur. Moeders blijven steeds vaker werken nadat er kinderen zijn geboren." Aan het huishouden besteden vrouwen

juist weer minder tijd. Latten: "Keukenmachines, voorgesneden groente, steeds meer huishoudelijk werk wordt uitbesteed. Albert Heijn is inmiddels ook een halve kok geworden. Je hoeft het eten alleen nog maar op te warmen. Vroeger moest je de aardappels eerst nog uit de moestuin halen."

Het werk in huis is dus een stuk makkelijker geworden. Maar gek genoeg is er daardoor ook weer extra werk bij gekomen. In plaats van één keer per week kleren wassen, kan het nu dagelijks. Kleren dragen we dan ook niet meer dagen achter elkaar. En het eten hoeft je niet meer zelf uit de moestuin te trekken, maar met elke dag een stampot of aardappelen-vlees-groente kun je als moeder tegenwoordig niet meer aankomen. We moeten ons verdiepen in de Thaise keuken, koken volgens de schijf-van-vijf of biologisch verantwoorde maaltijden serveren. Voor minder doen we het niet.

Omdat vrouwen af en toe ook nog aandacht aan zichzelf willen besteden, staan ze op dinsdagavond, met wallen onder hun ogen, te bodypumpen

"Mannen hebben de laatste jaren een deel van de taken opgepakt", gaat Latten verder, "maar ze werken nog steeds meer uren buitenshuis. Mannen hoeven minder te schakelen tussen de verschillende taken. Misschien zijn ze daarom minder gejaagd dan vrouwen."

De hectiek van werk aan de ene kant en de traagheid van een driejarige aan de andere kant – het zijn twee werelden die zelden naadloos in elkaar overlopen. Daarnaast willen niet alleen wij veel doen, ook onze kinderen doen veel. We vinden het belangrijk dat ze dingen ondernemen. Naar clubjes, karate en dansles. En wij maar brengen, halen, wachten. Dan willen we nog sporten, gaan graag een avond met vriendinnen uit, met onze partner naar de film. "Misschien," gaat Latten verder, "is het de keuzestress waar vrouwen last van hebben. Je kunt van alles, dus dan moet je ook van alles doen."

VIJFTIGERS ZIJN OOK DRUK

Wordt de drukte minder, als ik en mijn kinderen ouder worden? Ik ken ze eigenlijk niet, de vrouwen van middelbare leeftijd die hun dagen in ledigheid doorbrengen. Wat ik zie, zijn actieve

VANUIT BUITENLANDS PERSPECTIEF

De van oorsprong Spaanse Mariangeles Noguerras kwam 32 jaar geleden in Nederland wonen. Ze keek haar ogen uit. Nederlandse vrouwen doen alles zelf, ook als ze buitenshuis werken. "En alles moet perfect! Zo was ik het niet gewend." Noguerras heeft een adviesbureau voor dagindeling, OFA. Ze adviseert particulieren en bedrijven hoe de balans werk-thuis meer in evenwicht te krijgen. "In Spanje werken we om te leven, als de ouders allebei werken, huren ze een hulp in om het huis

te doen en te koken. Dat willen ze dan niet meer zelf doen. Kinderen gaan er elke dag naar de kinderopvang, ook voordat de school begint. Kunnen ze nog even rustig spelen.

In Nederland vinden vrouwen het zielig als kinderen in de kinderopvang zitten, zeker als dat drie of meer dagen is. De calvinistische cultuur is hier heel sterk, die is moeilijk te doorbreken. Je mag hier bijna niet zeggen dat je blij bent met je werk en dat je je kinderen naar de crèche brengt."

vrouwen, die doen wat zij graag willen, waar ze plezier in hebben. Judith Bosch (65) bijvoorbeeld. Ze is oppasoma en geeft trainingen. Als het aan haar ligt, blijft ze beide doen tot er geen behoefte meer aan is. Al voordat het eerste kleinkind zich aandiende, was het duidelijk dat ze een vaste dag per week wilde oppassen. Vijf heeft ze er inmiddels. Elke woensdag past ze met haar man op de oudste van zes en de twee jongsten van een. "Meer, dat wordt te veel. De andere twee kleinkinderen gaan naar het kinderdagverblijf. Zij zijn wel de eerste twee jaar bij ons geweest, maar toen mijn dochters vlak na elkaar allebei weer een kind kregen, besloten we dat we die twee kleintjes zouden laten opvangen."

Als zelfstandige weet ze haar werk zo te plooiën dat de woensdag altijd vrij blijft voor de kleinkinderen. "We stellen er ons helemaal op in. Mijn man maakt muziek met ze, we bakken koekjes, knutselen, gaan regelmatig naar de dierentuin. We doen het om onze dochters te helpen, maar ook omdat we het gewoon heel erg leuk vinden."

Judith merkt wel dat ze niet meer zo flexibel is als toen ze dertig was. "We vinden het heerlijk als ze er zijn, maar ook dat ze aan het eind van de dag weer opgehaald worden. Dan zakken we onderuit op de bank met een glas wijn."

Ook Monique van Kuijk (49) heeft geen gas terug genomen toen de kinderen het huis uitgingen. Sinds een jaar is ze oma van kleindochter Elise. "Ik maak schoon in een aantal huizen. Toen mijn dochter Astrid vertelde dat ze zwanger was, wist ik direct dat ik een aantal dagen wilde oppassen. Ik doe altijd al heel veel, maar én oppassen én schoonmaken, dat viel niet meer te combineren." Ze ging minder werken. Minder te doen heeft ze niet. Oppassen op haar kleinkind, de zorg voor haar moeder én schoonmoeder, hulp in de huishouding en ook nog overblijfmoeder op de school waar haar kinderen zaten. "Zolang ik in

"Mannen hoeven minder te schakelen tussen de verschillende taken. Misschien zijn ze daarom minder gejaagd dan vrouwen"

goede conditie ben, blijf ik bezig. Andere mensen gaan op de bank zitten om uit te puffen, ik pak dan nog de schoffel en werk de tuin van mijn moeder even bij, heerlijk vind ik dat." Vinden we het stiekem gewoon lekker, die drukte? Zou dat het zijn? Er is niets dat we wil-

EVEN OP ADEM KOMEN?

LEVENSLLOOPREGELING Wie er een paar maanden tussenuit wil, kan bij de werkgever een onbetaald verlof of sabbatical aanvragen. Om die maanden financieel door te komen, kan van tevoren gespaard worden met de levensloopregeling waarbij maximaal twaalf procent per maand opzij wordt gezet, met een fiscaal gunstige regeling.

ZORGVERLOF Wie moet zorgen voor een zieke ouder, partner of kind kan zorgverlof opnemen. Je hebt per jaar recht op 2x het aantal uren dat je per week werkt. Wie twintig uur werkt, mag veertig uur opnemen tegen zeventig procent van het loon. Heeft een van die familieleden een levensbedreigende ziekte, dan geldt het langdurend zorgverlof. Per jaar mag de werknemer maximaal de helft van het aantal uren dat hij werkt, opnemen. Dit laatste verlof mag een werkgever niet weigeren, maar het is wel onbetaald.

OUDERSCHAPSVERLOF Als je een kind onder de acht jaar hebt en je minimaal één jaar bij een werkgever in dienst bent, mag je gebruikmaken van het ouderschapsverlof. Vanaf 1 januari 2009 is het recht op ouderschapsverlof verlengd van 13 naar 26x de wekelijkse arbeidsduur. De werkgever mag een ouderschapsverlof niet weigeren, maar heeft wel inspraak in de wijze waarop het wordt opgenomen. Het is (meestal) onbetaald.

CALAMITEITENVERLOF Een ziek kind, een plotseling overlijden, een flinke lekkage in huis – daarvoor is het calamiteitenverlof bedoeld. De lengte varieert van een paar uur tot een paar dagen. De werkgever hoort het salaris gewoon door te betalen.

Meer weten? Kijk op www.szw.nl. Daar staan alle regelingen en wetten om een goede combinatie te vinden tussen werk en privé.

TIJDSBESTEDING VROUWEN

- * Koken bijna 7,8 uur per week
- * Wassen en strijken 2,8 uur per week
- * Schoonmaken 4,7 uur per week
- * Boodschappen 5,8 uur per week

BRON SCP (2006)

len missen: ons gezin niet, ons werk niet, onze vrienden niet, onze zangkooravondjes niet. Dat houdt echt niet ineens op als er geen kinderen meer om ons heen zijn. "Eigenlijk vind ik het wel lekker om het druk te hebben", zegt vriendin Kirsten. "Ik vind mijn werk ook erg leuk en ik krijg er waardering voor, dat scheelt veel. Ik doe ook meer als ik druk ben, ik kom in een soort flow."

Het is soms een wankel evenwicht. Er moeten niet al te rare dingen gebeuren, kinderen die ziek worden, auto's die kapotgaan. Maar ook dat regelen we wel weer, toch? Het kost allemaal tijd, maar geeft ons ook energie. We hebben het helemaal niet druk, we zijn lekker bezig!

PS

Huishoudelijke apparaten als de wasmachine, de droger of de vaatwasser werden pas na het midden van de vorige eeuw een beetje betaalbaar. Het huishouden was, veel meer dan nu, echt een dagtaak. De was moest voorheen op de hand gedaan worden en met een wringer gedroogd. Door de kolen- en petroleumgestookte kachels waren huizen meestal stoffiger dan nu. De centrale verwarming werd pas in de twintigste eeuw gemeengoed.